Επιμέλεια: Μαρία Παναγιώτου - maria.panayiotou@philelefttheros.com

Η Φαίδρα στη δική μας εποχή

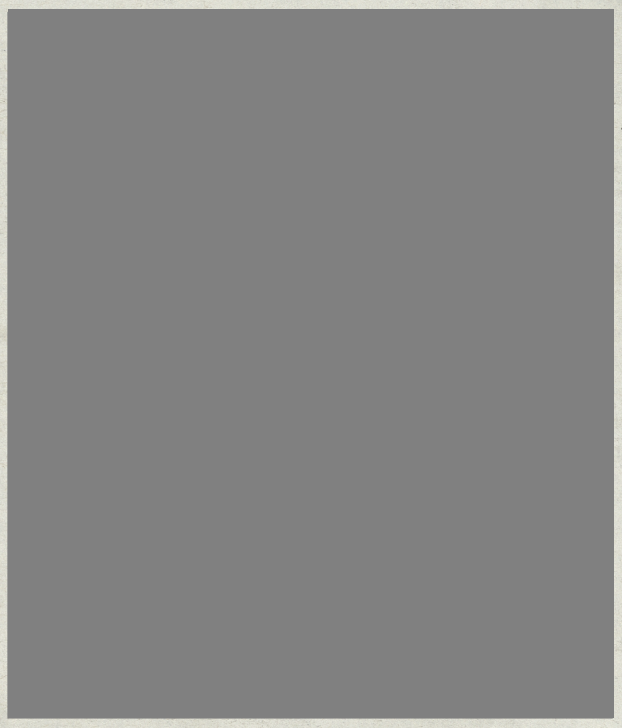
Η σχέση με τον μύθο της θα μπορούσε να τύχει περισσότερης προσοχής από τους δημιουργούς

Της Νόνας Μολέσκη

Η Φαίδρα ως μυθολόγημα προϋπήρχε της λογοτεχνικής της ενσάρκωσης στον «Ιππόλυτο» του Ευριπίδη. Οι μετενσαρκώσεις της μορφής της από πολλούς συγγραφείς, σε διάφορες εποχές, σε διάφορες γλώσσες, σε διάφορα λογοτεχνικά είδη, δηλώνουν τον μαγνητισμό που συνεχίζει να εκπέμπει, αλλά και τη δυνατότητα ποικίλων ερμηνειών της ηρωίδας και διαφόρων εκδοχών της φόρμουλας της σαρωτικής ερωτικής επιθυμίας. Ρακίνος, Ρίτσος, Σάρα Κέιν, όλοι ψάχνουν τη διαδρομή από την αρχική σπίθα στην καταστροφική φωτιά. Λόγω των επανειλημμένων λογοτεχνικών ανακλήσεων αλλά και της τυπολογίας της ψυχολογικής συμπεριφοράς, όπου η σφοδρή επιθυμία δεν λογαριάζει το αδύνατον, η Φαίδρα ζει ξανά ως μυθολόγημα (και) της δικής μας εποχής. Πιστεύω πως αυτή η γενικευμένη Φαίδρα επισκίασε τη Φαίδρα του Γιάννη Ρίτσου στην παραγωγή του Αλέξαντρου Αχτάρ και του Παναγιώτη Μπρατάκου. Ίσως μ' αυτή τη γενικευμένη Φαίδρα ταίριαζαν πιο πολύ κάποια από τα μέσα που επιστράτευσαν στην παράστασή τους, π.χ. τα ερωτικά τραγούδια και η προερχόμενη απ' αυτά κινησιολογία που συνοψίζονταν σ' ένα γενικό «λιώνω» που χρωμάτιζε την ερμηνεία της Χριστίνας Κωνσταντίνου. Όμως εφόσον το αντικείμενο των δημιουργών είναι το κείμενο του Ρίτσου, η διάγνωση της ιδιαιτερότητάς του έπρεπε να αποτελέσει το κύριο μέλημα των συντελεστών. Οι ποιητικές συνθέσεις του Ρίτσου, βασισμένες σε θέματα αρχαίων τραγωδιών, παρουσιάζουν κυρίως τη σχέση των πρωταγωνιστών με τους μύθους τους. Έτσι η Ισμήνη του Ρίτσου παλεύει με τη φήμη της άπραγης, προσπαθεί να αυτοκαθοριστεί μεταξύ των μορφών της Αντιγόνης και του Αίμωνα, πραγματεύεται το θέμα της κενότητας μιας ζωής που διήρκησε πέρα από τον μύθο. Έτσι η Ελένη του Ρίτσου προσπαθεί να εξετάσει το νόημα της ύπαρξής της μετά από το πέρασμα του επιθέτου «ωραία» που την καθόριζε.

Εκτιμώ τη σφοδρή επιθυμία των ηθοποιών να παίξουν, να υπάρξουν στη σκηνή

Οι ηρωίδες του Ρίτσου κουβαλούν τον μύθο τους σαν ο Σίσυφος την πέτρα του, ξανά και ξανά, ως καταδίκη αλλά και ως ορισμό. Αυτή η σχέση της Φαίδρας με τον μύθο της θα μπορούσε να τύχει περισσότερης προσοχής από τους δημιουργούς της παράστασης. Ο επιβλητικός χώρος στην οδό Πενταδακτύλου είχε ιδωθεί ως πίστα και οι θεατές επομένως αντιμετωπίζονταν ως ενεργοί θαμώνες. Αυτός ο χώρος θα μπορούσε να κλείσει ως κέλυφος- σύμπαν γύρω από τη Φαίδρα και να μας αφήσει εκτός. Δεν πιστεύω ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση στο πλέγμα των βαρυσήμαντων μεταφορών που αποτελούν την ιδιαιτερότητα του κειμένου του Ρίτσου θα οδηγούσε στην αποστασιοποιημένη ανάγνωση.

Ο επιβλητικός χώρος στην οδό Πενταδακτύλου είχε ιδωθεί ως πίστα και οι θεατές επομένως αντιμετωπίζονταν ως ενεργοί θαμώνες.

Όμως η επιβλητική παρουσία του μουσικού Γιώργου Καλογήρου με την εμβόλιμη στυλιστική της και με τα λόγια του τραγουδιστικού του σχολιασμού έδειχνε ότι ο εγκλεισμός της πρωταγωνίστριας στο κείμενο του Ρίτσου και η επίμονη αλίευση νοημάτων από τη μεταφορική ύλη της ποίησής του δεν είναι ο στόχος των δημιουργών της παράστασης.

Σε ό,τι αφορά στην τοποθέτηση του Ιππόλυτου (Παναγιώτης Μπρατάκος) έξω από το γυαλί που δήλωνε την απόλυτη απόρριψη του πάθους της ηρωίδας, θεωρώ ότι το εύρημα θα είχε περισσότερη αποτελεσματικότητα αν η ηθοποιός αγνοούσε την ύπαρξη των θεατών, αν η προσπάθεια να φτάσει το άπιαστο ήταν πιο συμβολική και εξέφραζε την έντονη εσωτερική διαδικασία.

Αυτό που εκτιμώ και σέβομαι στις μονοπαραστάσεις που ποικίλλουν στο κυπριακό θεατρικό τοπίο είναι η σφοδρή επιθυμία των ηθοποιών να παίξουν, να υπάρξουν στη σκηνή, να ξοδέψουν τα απόθεματα των δημιουργικών δυνάμεων που έχουν συσσωρευτεί μέσα τους. Όπως το είχε εκφράσει η Μυρτώ Κουγιάλη στη «Σερβιτόρα» της πριν από λίγο καιρό στην παρουσία μόνο δώδεκα θεατών ανά φορά. Οι ηθοποιοί πρέπει να παίζουν. Γι' αυτό υπάρχουν. Αυτή την επιθυμία μπορούσα να δω στο παίξιμο της Χριστίνας Κωνσταντίνου.

ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ